

HELSINGIN YLEISKAAVA

Vuorovaikutusraportti

22.10.2013

Helsingin kaupunki
Kaupunkisuunnitteluvirasto

HELSINGIN YLEISKAAVA

Vuorovaikutusraportti

© Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto 2013

Yleiskaavatoimisto

Graafinen suunnittelu: Tsto

Taitto: Sari Yli-Tolppa

Kansikuva: Teina Ryyänen

KANNAOTOT HELSINGIN UUDEN YLEISKAAVAN LÄHTÖKOHDISTA JA TYÖOHJELMASTA SEKÄ OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMASTA

Helsingin uuden yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä kaupunkisuunnittelulautakunnan 20.11.2012 hyväksymät yleiskaavan lähtökohdat ja tavoitteet olivat nähtävänä 22.11.2012–23.1.2013 kaupungintalon ilmoitustaululla, kaupunkisuunnitteluvirastossa ja viraston internetsivuilla sekä yleiskaavan verkkosivuilla.

Yleiskaavan aloituspamaus järjestettiin Laiturilla 26.11.2012. Tilaisuudessa esiteltiin Yleiskaavan lähtökohtia. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sekä työohjelmasta on esitetty 35 kannanottoa. Näistä viranomaiskannanottoja on 20. Kannanotoista on laadittu tiivistelmät sekä vastineet tähän raporttiin.

Uuden yleiskaavan aloituspamauksesta
Laiturilta 26.11.2012. Kuva: Teina Ryyänen

Lausuntojen ja kannanottojen tiivistelmät

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sekä työohjelmasta annetut lausunnot ja kannanotot

Asuntotuotantotoimisto

Ei lausuttavaa Helsingin yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sekä työohjelmasta.

Helen Sähköverkko Oy

Pidetään hyvänä, että valmistelun tavoitteena on avoin ja laaja keskustelu ja käsittely eri sidosryhmien kanssa. Yleiskaavan visiotyön tavoitteena on tarkastella yhteiskunnan huoltovarmuusinfran ja tiivistyvän kaupunkirakenteen yhteensovittamista. Näissä tarkasteluissa on tarpeen, etenkin sähköverkon osalta, selvittää teknisten ja taloudellisten vaatimusten ja vaikutusten lisäksi hankkeiden rahoitukselliset edellytykset, joita on tarpeen konkreettisemmin käsitellä mahdollisten jatkoselvitysten osalta toteutusohjelman puitteissa. Sähkönsiirtoverkon suunnittelun tulee olla maakunta- ja yleiskaavatasoista ja yleiskaavakartassa on osoitettava voimajohdot ohjaamaan asemakaavoitusta. Maankäytön tulee varmistaa mahdollisimman toimintavarma sähkönjakelu Helsingissä.

VASTINE

Yleiskaavaa tehtäessä huomioidaan kaupungin alueella kulkevat merkittävät voimajohdot ja alan keskeisten toimijoiden kanssa tullaan tekemään yhteistyötä kaavoituksen edetessä. Yleiskaavallisten ratkaisujen tarkentuessa kiinnitetään huomiota voimalinjojen vaatiman maankäytön ja muiden toimintojen yhteensovittamiseen. Voimalinjat ovat paljon tilaa vaativa elementti kaupungissa ja pitkällä aikavälillä voimalinjojen rakentamista keskeisillä kaupunkialueilla maanalaisiksi voidaan tutkia. Tällaisten hankkeiden toteutumisedellytyksiin keskeisimmin vaikuttava tekijä on muutostöiden kustannusten ja vapautuvan maankäytön taloudellisten hyötyjen suhde. Kaavakartassa esitetään kaikki tarkoituksenmukaiset kaavamerkinnot ottaen huomioon kaavakartan tarkkuus ja rooli asemakaavoitusta ohjaavana maankäytön yleispiirteisenä suunnitelmana.

Helsingin Energia

Pidetään hyvänä toimintatapana sitä, että yleiskaavatyön alussa osalliset aktivoitiin kaavoitustyöhön seminaarein ja työpajoin. On tärkeää, että energian tuotantoon, jakeluun ja huoltovarmuuteen sekä energiatehokkuuteen liittyviä asioita tullaan tarkastelemaan kokonaisvaltaisesti. Olemassa olevan kaukolämmityksen, jäähdytyksen ja sähkönjakelun infrastruktuurin hyödyntäminen on sekä taloudellisesti

että ekologisesti perusteltua. Yleiskaavan valmistelussa tulee panostaa eri sidosryhmien väliseen vuorovaikutukseen, muutoinkin kuin virkatietä pitkin. Helsingin Energia on valmis tarjoamaan asiantuntemustaan yleiskaavan energiahuoltoon ja -tulevaisuuteen liittyvissä asioissa.

VASTINE

Laadittavan yleiskaavan yhtenä keskeisenä tavoitteena on mahdollistaa kaupungin päästövähennystavoitteiden toteutuminen, vaarantamatta energiantuotannon ja -jakelun toimintavarmuutta. Yleiskaavan pitkälle tulevaisuuteen ulottuvan aikatahtaimen johdosta, yleiskaavatyössä huomioidaan etenkin ratkaisut, jotka edesauttavat kaupungin hiilineutraaliustavoitetta vuodeksi 2050.

Työssä olennaisena yhteistyökumppanina on Helsingin Energia, jonka ratkaisut energian tuotannon uudelleen järjestelyksi mm. käytettävän polttoaineen ja uusiutuvan energian tuotannon infrastruktuurin suhteen, ovat tavoitteen toteutumisen kannalta ratkaisevia. Yleiskaavatyössä tavoitteena on kokonaisvaltaisen energiatehokkaan kaupunkirakenteen vahvistaminen. Tähän pääseminen vaatii yhteistyötä keskeisten hallintokuntien kanssa, jotta löydetään optimaalisin tapa yhdistää ilmastopäästöiltään kestävä kaupungin tavoitteet ja muut hyvin toimivan kaupungin ominaisuudet.

Helsingin taidemuseo

Ei tässä vaiheessa ota kantaa Helsingin yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan sekä työohjelmaan. Sen kannalta tärkeät osa-alueet, kuten arjen estetiikka ja hyvä ympäristö, on otettu yleisellä tasolla hyvin huomioon.

HSL (Helsingin seudun liikenne-kuntayhtymä)

Yleiskaavan lähtökohdat ovat kannatettavia ja ne luovat hyvän pohjan yleiskaavan valmisteluun. HLJ 2015:n, seudun maankäyttösuunnitelman ja Helsingin yleiskaavan ajoitus on erittäin hyvä yhteistyön ja vuorovaikutuksen kannalta.

Yleiskaavan tavoitteet nykyisen yhdyskuntarakenteen tiivistämisestä ja eheyttämisestä ovat erittäin kannatettavia. Kaavan tulee mahdollistaa tehokas täydennysrakentaminen Helsingin seudun ydinalueilla sekä erityisesti raideliikenteen asemien ympäristössä ja muissa joukkoliikenteen solmukohtissa. Raideliikenteeseen perustuvaa verkostokaupunkia pidetään hyvänä lähtökohtana, joka edistää kilpailukykyisen joukkoliikenteen kehittämistä. Työpaikkojen ja palveluiden ohjaaminen joukkoliikenteensolmukohtiin puolestaan lisää toimintojen saavutettavuutta seudulla ja vähentää yksityisautoilun tarvetta. Helsingin seutu on myös valtakunnallisten ja kansainvälisten yhteyksien solmukohta, jossa liikenneyhteyksien tulee olla häiriöttömiä ja sujuvia.

Raideliikenteen runkolinjoihin perustuva joukkoliikennejärjestelmä takaa korkean palvelutason. Raideliikenteen lisäksi on tärkeää turvata hyvä palvelutaso myös bussiliikenteellä. Runkoverkkoa tulee täydentää sujuvilla ja turvallisilla bussien, henkilöautojen, kävelyn ja pyöräilyn liityntäyhteyksillä. Yleiskaavassa tulee varmistaa riittävät tilavaraukset laadukkaalle pyöräilyn pääverkolle. Sisääntuloväylien tunnelointia ja sen vaikutuksia ajoneuvoliikenteen toimivuuteen on tärkeää selvittää kattavasti yhteistyössä seudullisen liikennejärjestelmäsuunnittelun kanssa.

VASTINE

HSL:n esittämät näkökohdat tukevat hyvin yleiskaavatyön tähänastisia linjauksia. Yleiskaavaan tullaan merkitsemään pyöräilyn pääväylät ja myös bussiliikenteen runkoyhteydet, joita selvitetään yhteistyössä HSL:n kanssa.

HSY (Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä)

Yleiskaavaan tulee merkitä jätehuollolle riittävät aluevaraukset sekä toimintamahdollisuudet alueellisille kierrätyspisteille ja HSY:n Sortti-asetuille. Lisäksi valmistelussa tulisi selvittää jätteiden uusien kierrätysmahdollisuuksien toteuttamista Helsingissä. Myös jätehuollon nykytilaa tulisi tarkastella sekä huoltovarmuuden että poikkeuksellisten tilanteiden kannalta.

Yleiskaavan laadinnassa vesihuoltojärjestelmän toimintaedellytykset tulee turvata. Helsingin maanalaisessa yleiskaavassa esitetyt vesihuollon tulevaisuuden tilavaraukset tulee sisällyttää yleiskaavaan. Pohjavesialueet toimivat poikkeustilanteissa varavedenottamoina ja niiden käyttöönoton mahdollistaminen tulee turvata.

On hyvä, että ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen sekä yhdyskuntarakenteen huoltovarmuuden turvaaminen ovat keskeisiä asioita yleiskaavatyössä. Työn yhteydessä tulisi laatia uusiutuvan energian energiapotentiaalin kartoitus yhteistyössä energia-alan toimijoiden ja merkittävimpien käyttäjätahojen kanssa.

Pääkaupunkiseudun sopeutumisen strategian taustaraportin toimenpidelinjaukset tulisi ottaa huomioon yleiskaavan jatkotyössä. Myös ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen pitäisi sisällyttää yleiskaavan keskeisiin lähtökohtiin ja vaikutusten arviointeihin.

Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen ilmastosyistä on tavoiteltavaa, mutta tiivistettäessä tulisi arvioida sen ilmasto ja ilmanlaatuvaikutukset sekä huolehtia siitä, ettei synny ilmansaasteiden sekoittumista ja laimenemista heikentäviä rakenteita. Myös liikenneväylien tunnelointi- ja kattamissuun nitelmien ilmanlaatu- ja terveystaikutukset tulisi selvittää.

VASTINE

Jäte- ja vesihuollon järjestämisen tarve otetaan huomioon yleiskaavoituksessa kaavan suunnittelutarkkuuden edellyttämällä tavalla.

Yleiskaavatyötä varten tehdään riittävät selvitykset ja vaikutusarviointit huomioon ottaen yleiskaavan tarkkuus ja rooli asemakaavoitusta ohjaavana maankäytön yleispiirteisenä suunnitelmana. Ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen ovat yleiskaavatyön keskeisiä lähtökohtia.

Laadittavan yleiskaavan yhtenä keskeisenä tavoitteena on mahdollistaa osaltaan kaupungin ilmastotavoitteiden toteutuminen. Yleiskaavalla on mahdollista vaikuttaa suoraan liikenteen aiheuttamiin ilmastopäästöihin sekä välillisesti energian kulutuksen vähentämiseen ja energiantuotantorakenteen uudistumiseen. Yleiskaavatyön edetessä selvitetään tarkemmin yleiskaavan mahdollisuuksia ilmastopäästöjen hallintaan. Työssä tullaan myös käyttämään uusimman tutkimustiedon hyödyntävää ekotehokkuuden arviointimenetelmää (ns. KEKO B-hanke)

Kaupungin kirjasto

Ei lausuttavaa Helsingin yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sekä työohjelmasta.

Kiinteistövirasto

Ei lausuttavaa Helsingin yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sekä työohjelmasta.

Kulttuurikeskus

Ei lausuttavaa Helsingin yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sekä työohjelmasta.

Liikuntavirasto

Ei lausuttavaa Helsingin yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sekä työohjelmasta.

Museovirasto

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on huomioitu toimivan aluerakenteen, eheytyvän yhdyskuntarakenteen, yhteysverkostojen ja energiahuollon sekä Helsingin seudun erityiskysymysten osalta. Näiden lisäksi on otettava huomioon kulttuuri- ja luonnonperintöä, virkistyskäyttöä ja luonnonvaroja sekä luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityisiä aluekokonaisuuksia, kuten rannikkoaluetta koskevat tavoitteet. Yleiskaavaan tulee merkitä valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt nykyisine rajauksineen (RKY 2009), osoittaa niille kaavatasoa vastaavin selvityksin perustellut suojelu-, suunnittelu- ja rakentamismääräykset sekä ohjeistaa yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tarvittavat selvitykset. Kulttuuriympäristö kokonaisuudessaan on sovittava yhteen yleiskaavan tavoitteiden kanssa etenkin silloin, kun maankäytön ennakoidaan muuttuvan huomattavasti nykyisestä. Yhdyskuntarakennetta on tiivistettävä alueiden erityisarvon säilyttäen. Selvitystä korkeasta rakentamisesta tulee arvioida kriittisesti yleiskaavan yhteydessä, erityisesti merellisen silhuetin ja identiteetin kannalta.

Myös arkeologinen kulttuuriperintö tulee huomioida yleiskaavassa. Kiinteiden muinaisjäännösten inventointi on saatettava ajan tasalle, jotta voidaan arvioida kohteiden vaikutukset maankäytön mahdollisuuksiin. Jos yleiskaavassa osoitetaan vesialueille muuttuvaa käyttöä ja rakentamista on kaavamääräyksissä varauduttava myös vedenalaisen kulttuuriperinnön inventointeihin ja suojeluun yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Muinaismuistolain piiriin kuulumattomia, merkittäviä kohteiden suojelua on ohjattava maankäyttö- ja rakennuslain keinoin.

Yleiskaavassa on osoitettava Suomenlinnan maailmanperintökohteelle UNESCON vuonna 1991 päättämä suojavyöhyke koska Suomen aloitetta pienentää suojavyöhykettä ei hyväksytty. Museovirasto on aloittanut selvitystä, jossa suojavyöhykkeen sisällä osoitetaan vyöhykkeillä ja osa-alueilla, minkälainen maankäytön ja rakentamisen intensiteetti on soveltuvaa Suomenlinnaan kohdistuvien vaikutusten kannalta.

VASTINE

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja maakuntakaavan maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt ovat yleiskaavan valmistelussa lähtökohtana myös kulttuuriperinnön, luonnonperinnön, virkistyskäytön ja luonnonvarojen osalta. Rannikkoaluetta koskevat tavoitteet tulevat huomioiduksi yleiskaavassa erityisesti merellistä vyöhykettä koskevissa suunnitelmissa. RKY (2009)-alueet ja muu kulttuuriympäristö otetaan huomioon ja niitä koskevat selvitykset laaditaan kaavatason edellyttämällä tarkkuudella ja ottaen huomioon yleiskaavan muut tavoitteet. Merellisen silhuetin säilyttäminen on tärkeää Helsingin identiteetin kannalta ja rakentamisen vaikutuksia kaupunkikuvaan arvioidaan yleiskaavaprosessin kuluessa.

Rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman ohella arkeologiseen kulttuuriperintö selvitetään kaavatason edellyttämällä tarkkuudella ja rakentamisen vaikutukset arvioidaan kaavaprosessissa.

Kaupunkisuunnitteluvirasto toivoo, että Suomenlinnan maailmanperintökohteen suojavaöhykkeen vyöhykkeistämistä koskeva selvitys, jota on aloitettu laatimaan museovirastossa, saadaan mukaan yleiskaavan valmisteluun mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Kaupunginmuseo

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 -kohteet) ja valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet tulee ottaa huomioon yleiskaavan valmistelussa ja vaikutusten arvioinnissa ja ne tulee myös merkitä kaavakarttaan. Samoin maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt on otettava mukaan yleiskaavoituksen tärkeänä tausta-aineistona.

Helsingin siluetin säilyminen ja ranta-alueiden vaaliminen ovat kaupunginmuseon mielestä Helsingin vahvan kaupunkikuvallisen ominaislaadun keskeisiä tekijöitä. Maiseman ja kulttuuriympäristön huomioon ottaminen ja esimerkiksi korkean rakentamisen sijoittelu liittyvät Helsingin ranta-alueiden maiseman, historiallisen kaupunkikuvan ja kaupungin siluetin säilyttämiseen ja suojeluun, joihin uuden yleiskaavan on otettava kantaa.

Kaupunginmuseo korostaa, että monenikäinen ja monimuotoinen, kerroksinen rakennuskanta tuo nimenomaan laatua ja arjen estetiikkaa kaupunkitilaan.

Kulttuuriympäristön ja maiseman huomioon ottaminen on myös täydennysrakentamisalueita määriteltäessä olennainen lähtökohta. Samoin nuoren rakennusperinnön inventointi ja arvottaminen tulee tehdä täydennysrakentamiselle soveltuvien alueiden arvioimiseksi.

Kaupunginmuseo toteaa, että työohjelman viheralueiden tarkastelun yhteydessä on tuotu esiin kulttuuriympäristön, maiseman ja luonnon arvot. Samoin työohjelmassa todetaan rakennetun ympäristön historialliset kerrostumat ja rakennetun ympäristön tyypit.

Yleiskaavatyön kuluessa tulee kulttuuriperintöä ja rakennettua ympäristöä koskevia selvityksiä tarkentaa. Yksi jo käynnistynyt hanke on Helsingin ensimmäisen maailmansodan linnoitusvyöhykettä koskeva selvitys kaupunkisuunnitteluviraston, Museoviraston ja kaupunginmuseon yhteistyönä.

Kaupunginmuseo toteaa yleiskaavan vaikutusten arvioinnissa arvioitavat vaikutukset

valtakunnallisesti ja paikallisesti merkittäviin maisema-alueisiin, kulttuuriympäristöihin, rakennusperintöön, muinaismuistolain mukaisiin muinaisjäänöksiin ja rakennettuihin ympäristöihin.

Kaupunginmuseumo korostaa, että rakennettujen kulttuuriympäristöjen tarkastelu ja arvotus tulee ulottaa viher- ja maisema-alueiden lisäksi myös mahdollisiin täydennys- ja lisärakentamisen aluevarauksiin sekä merkittäviin liikenteellisiin hankkeisiin.

VASTINE

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet kulttuuriympäristön osalta ja maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt ovat yleiskaavan valmistelussa lähtökohtana. Selvitykset laaditaan kaavatason edellyttämällä tarkkuudella ja ottaen huomioon yleiskaavan muut tavoitteet. Merellisen silhuetin säilyttäminen on tärkeää Helsingin identiteetin kannalta ja rakentamisen vaikutuksia kaupunkikuvaan arvioidaan yleiskaavaprosessin kuluessa.

Kulttuuriympäristön arvojen arvo ja niiden säilyttäminen on nostettu esille visiotyössä. Kulttuuriympäristö ja maisema otetaan huomioon myös täydennysrakentamisalueita määriteltäessä.

Yleiskaavatyön kuluessa tarkennetaan kulttuuriympäristöä, rakennettua ympäristöä ja arkeologista kulttuuriperintöä koskevia selvityksiä. Yleiskaavan vaikutusten arvioinnissa kulttuuriympäristöjen tarkastelu ja arvotus ulotetaan myös mahdollisiin täydennys- ja lisärakentamisen aluevarauksiin sekä merkittäviin liikenteellisiin hankkeisiin.

Fingrid Oyj

Yleiskaavan laatimisessa tulee ottaa huomioon 110 kV voimajohto Leppävaara - Myyrmäki, 110 kV voimajohto Tammisto - Myyrmäki sekä 400 kV voimajohto Tammisto - Kymi. Näiden lisäksi tulee huomioida voimajohtohanke Länsisalmi - Vuosaari, jonka yleissuunnittelu on valmis. Voimajohtojen merkintä riippuu yleiskaavan tarkoituksesta ja tarkkuudesta. Yleiskaavan tulee myös mahdollistaa valtakunnallisesti merkittävien voimasiirtoyhteyksien kehittäminen. Lisäksi huomautetaan, että muiden kuin Fingrid Oyj:n omistamien voimajohtojen osalta lausuntoa tulee pyytää asianosaiselta.

Vastineessa viitataan Helen Sähköverkko Oy:lle v annettuun vastineeseen edellä

Gasum Oy

Helsingin kaupungin alueella oleva maakaasuputkisto pyydetään ottamaan huomioon yleiskaavan laatimisen yhteydessä sekä tekemään asianmukaiset merkinnät yleiskaavaan. Maankaasun siirtoverkosto rajoittaa maakäyttöä maakaasun käsittelyn turvallisuudesta annetun asetuksen (551/2009) mukaisesti. Lisäksi todetaan, että Helsingin alueella on myös maakaasun jakeluyhtiöiden omistamaa jakeluputkistoa.

VASTINE

Kaasuhuollon järjestämisen tarve otetaan huomioon yleiskaavoituksessa kaavan suunnittelutarkkuuden edellyttämällä tavalla.

Nuorisoasiainkeskus

Nuorten osallistaminen on huomioitava yleiskaavan valmistelun kaikissa vaiheissa ja siihen apuna voi käyttää nuorisoasiainkeskuksen yhteistyöverkostoa sekä nuorten vaikuttamisjärjestelmä Ruutia. Kaupunkirakenteen tiivistäminen on etu nuorten kuntalaisten kannalta, sillä tiheämmin sijaitsevat aluekeskukset tuovat perus- ja vapaa-aikapalvelut lähemmäksi käyttäjiä sekä mahdollistavat tiheet joukkoliikenteen vuorovälit. Lisäksi kaupunkirakenteen tiivistäminen mahdollistaa kävellen ja polkupyörällä tapahtuvan lähiliikkumisen edistämisen. Pääkaupunkiseudulla kaupunkien väliset rajat eivät näy arjen

fyysisessä ympäristössä. Yleiskaavassa voitaisiin ottaa huomioon ihmisten liikkuminen palvelujen perässä yli kuntarajojen ja samalla varautua mahdollisiin kuntarakennemuutoksiin.

VASTINE

Tavoitteena on ottaa erityisesti nuoret huomioon yleiskaavan valmistelussa. Yleiskaava ohjaa asemakaavoitusta ajanjaksolla 2016-2030. Yleiskaavan pohjalta toteutettava uusi kaupunkirakenne voidaan ajatella olevan valmiiksi rakentunut 2020-2050. Yleiskaavassa tehdään kaupunkia juuri nykyisille lapsille ja nuorille, jotka silloin ovat keski-ässä.

Nuorille on tarkoitus järjestää erilaisia osallistumismahdollisuuksia yleiskaavatyön kuluessa ja olla mukana myös muiden toimijoiden järjestämissä tilaisuuksissa. Tästä on esimerkkinä mm. Ruuti Expo lokakuussa 2012.

Opetusvirasto

Ei lausuttavaa Helsingin yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sekä työohjelmasta.

Pelastuslaitos

Yleiskaavan peruslähtökohdissa kaupungin ennustetaan kasvavan asukasmäärissä sekä monissa toiminnoissa merkittävästi. Suunnitelmissa on muuttaa jo laadittuja asemakaavoja. Asemakaavojen muutoksissa tulee huomioida kaupungin eri muotoisen kasvun yhteensovittaminen. Viitteenä esim. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuttavaan asiaan antama kannanotto Seveso-direktiivin mukaisten kohteiden olemassaolosta kaupungin alueella.

Viimeistään osayleiskaavavaiheessa rakentamiselta tulee edellyttää ja mahdollistaa turvallisuudenkin osalta kestävä kehityksen mukaisia ratkaisuja kuten mm. huomioiden väestön ikääntyminen, korkea rakentaminen, rakennusmateriaalien ja arkkitehtonisen ilmeen yhteen sopivuus turvallisuuden kanssa, kehittyvän turvallisuusodotuksen yhteensovittaminen kulttuurihistoriallisesti arvokkaisiin kohteisiin, liikenneväylien mahdollinen tunneleittaminen, korttelikatujen talvisietokyky, maanalainen rakentaminen, väestön suojaaminen poikkeusolutilanteissa, pelastustoiminnallisten mahdollisuuksien turvaaminen, tmv.

Yleiskaavasuunnittelun edetessä julkisen hallinnon tonttivarauksuunnitteluun, pelastuslaitos varaa oikeuden tulla kuulluksi oman toimintansa edellyttämien uusien toimipisteiden sijoittamisessa toiminnallisesti tehokkaisiin paikkoihin.

VASTINE

Pelastuslaitoksen esiin nostamat näkökulmat tukevat yleiskaavan tavoitteita turvallisuudesta, terveellisyydestä ja viihtyisyydestä.

Rakennusvirasto

Osallistuu yleiskaavan laadintaan mahdollisimman laajasti ja aktiivisesti viraston ydinosaan kuuluvien yleisten alueiden kehittämisen, toimivuuden ja ylläpidon näkökulmasta.

Rakentamispalvelu Stara

Ei lausuttavaa Helsingin yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sekä työohjelmasta.

Sosiaali- ja terveysvirasto

Yhdeksi yleiskaavan keskeiseksi lähtökohdaksi tulee lisätä ikääntyvät kaupunkilaiset, joiden määrä tulevina vuosikymmeninä kasvaa Helsingissä nopeasti, mikä on hyvä huomioida kaikessa suunnittelussa. Lähtökohdana ikääntyneille tarkoitettujen palvelujen järjestämisessä on kotona asumisen tukeminen.

Erityisesti lähipalvelujen järjestäminen alueella ja palvelujen esteetön saavutettavuus julkisin kulkuvälinein on tärkeää. Nykyinen kaupunkirakenne ei tue ikääntyneiden kotona asumista. Saavutettavuustarkasteluja tulee jatkossa laajentaa paikallistasolle ja ottaa huomioon vanhenevan väestön palvelutarpeet laaja-alaisesti sekä kaupallisten että julkisten palvelujen osalta. Työohjelman mukaan vuonna 2013 käynnistyvät mm. yleiskaavan palveluita ja elinkeinotoimintaa koskevat selvitykset. Näissä selvityksissä tulee olla myös erityistä tukea tarvitsevien väestöosien ja vanhenevan väestön näkökulma. Lisäksi ikääntyvien ihmisten asuminen ja palvelutarpeet tulee huomioida suunnittelussa.

Vaikutusten arvioinnin aihealueista sosiaali- ja terveysviraston kannalta keskeisiä ovat:

- Alue- ja yhdyskuntarakenne, jonka osalta arvioidaan asutuksen ja työpaikkojen, palvelujen sekä virkistysalueiden määrää ja sijoittumista, yhdyskuntarakenteen toimivuutta ja eheyttä sekä olemassa olevan yhdyskuntarakenteen, palveluverkkojen ja yhdyskuntateknisten verkostojen hyväksikäyttömahdollisuuksia.

- Ihmisten elinolot ja elinympäristö, jonka osalta arvioidaan toimintaympäristöjen terveellisyyttä ja turvallisuutta, viihtyisyyttä ja toimivuutta, maankäyttöratkaisujen mahdollistamaa asuntotarjontaa sekä eri väestöryhmien toiminta- ja virkistysmahdollisuuksia. Lisäksi arvioidaan vaikutukset palveluihin ja palveluverkkoon.

Yhdessä kaupunkisuunnittelun ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa pitää kehittää hyvät käytännöt, joiden avulla varmistetaan sosiaali- ja terveysviraston mukanaolo ja vaikutusmahdollisuudet yleiskaavan suunnitteluun ja sisältöön.

VASTINE

Yleiskaavaa valmistellaan tiiviissä yhteistyössä muiden hallintokuntien kanssa.

Palveluverkkoyhteistyön osalta on kutsuttu koolle palveluhallintokuntien edustajia jo visiotyön valmistelun kuluessa sekä palveluverkkoselvitykseen liittyen. Yleiskaavatyön käynnistyttyä keväällä 2012 kaupunkisuunnitteluvirastossa järjestettiin teemaseminaareja, jonne myös henkilöitä eri kaupungin virastoista oli kutsuttuna. Lisäksi oli teematyöryhmiä, jonne kutsuttiin sparraajia muista hallintokunnista. Laiturin teemaseminaarit keväällä 2013 ovat olleet avoimia kaikille. Palveluita koskeva seminaari järjestettiin 22.4.2013.

Yleiskaavan keskeisiä tavoitteita on palvelujen hyvä saavutettavuus kaikille ikäryhmille. Tämä voidaan varmistaa suunnittelemalla joukkoliikenteeseen, kävelyyän ja pyöräilyyn pohjautuvaa kaupunkirakennetta.

Turvallisuus ja kemikaalivirasto TUKES

Vaarallisia kemikaaleja käsittelevät tai varastoivat laitokset tulee ottaa huomioon yleiskaavan vaikutusten arvioinnissa. Helsingin alueella on Seveso II-direktiivin 96/82/EY alaisia kohteita, joille ympäristöministeriö on määrittellyt konsultointivyöhykkeet. Näillä alueilla kaavoitusta ja rakentamista koskee ympäristöministeriön määrittelemät lausuntomenettelyt. Laitokset ja niiden konsultointivyöhykkeet:

Helsingin Energian Hanasaari	konsultointivyöhyke 0,5 km
Helsingin Energian Salmisaari	konsultointivyöhyke 0,5 km
Helsingin Energian Vuosaari	konsultointivyöhyke 0,5 km
Teknos Oy (Takkatie 3)	konsultointivyöhyke 1 km.

Seveso II-direktiivin mukaiset kemikaalikohteet tulee sijoittaa erilleen muusta toiminnasta, kuten asutuksesta, erilaisista kokoontumispaikoista, hoitolaitoksista tms. Kohteita lähemmäs voi sijoittaa esim. toimistorakentamista tai muuta teollisuutta. Helsingin alueella on myös kohteita, jotka eivät kuulu Seveso II-direktiivin soveltamisalaan, mutta tulee huomioida kaavoituksessa laajamittaisen vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin vuoksi.

VASTINE

Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset otetaan huomioon yleiskaavasunnittelussa.

Uudenmaan liitto

Uudenmaan vuonna 2007 voimaan tullut kokonaismaakuntakaava sekä vuonna 2012 voimaan tullut 1. vaihemaakuntakaava ohjaavat uuden yleiskaavan laadintaa. Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan ehdotus on viimeisteltävänä ja tavoitteena on sen hyväksyminen maakuntavaltuustossa vuoden 2013 aikana. Monet sen aiheista ja tavoitteista ovat yhteneväisiä Helsingin uuden yleiskaavan kanssa. Uudenmaan liitto on myös käynnistämässä 4. vaihemaakuntakaavaa vuonna 2013, jonka aikataulu ja luonnosteltu sisältö ovat samansuuntaisia yleiskaavan kanssa.

Yleiskaavan ohjelmointia ja vuorovaikutusta pidetään esimerkillisinä. Yleiskaavan vaikutukset ulottuvat laajalti koko seudulle, maakuntaan ja myös valtakuntaan. Tästä syystä liikennejärjestelmää ja palveluverkkoa tulee arvioida yli kuntarajojen.

Keskustelunavaukset Helsinki-Tallinna tunneliyhteydestä ovat tärkeitä Suomen saavutettavuuden ja elinkeinoelämän kannalta. Myös verkostokaupungin ideaa pidetään tärkeänä.

Uudenmaan liitto pitää tärkeänä tiivistä yhteistyötä uuden yleiskaavan sekä 4. vaihemaakuntakaavan laadinnan välillä, jotta eri kaavatasojen tavoitteet ja ratkaisut saadaan sovitettua yhteen jo valmisteluvaiheessa.

VASTINE

Uudenmaanliitto on keskeinen yhteistyökumppani yleiskaavaa laadittaessa. Yleiskaavan ja 4. vaihemaakuntakaavan valmisteluyhteistyö nivoutuu saman ajoituksen ollessa kyseessä hyvin toisiinsa.

Ympäristökeskus

Tärkeimpinä lähtökohtina Helsingin kehittämisessä ja uuden yleiskaavan valmistelussa ovat ilmastonmuutoksen hillintä ja muutoksiin sopeutuminen sekä maankäytön ja liikenteen tiiviimpi yhteensovittaminen. Yleiskaavan tulee löytää keinot Helsingin vahvuuksien säilyttämiseen ja ympäristöhaittojen vähentämiseen. Myös mahdollisiin alueliitoksiin ja kuntarajojen muutoksiin tulee varautua. Ympäristönäkökohtien kannalta merkittävät Helsingin useiden päätöksentekijöiden hyväksymät asiakirjat ohjaavat myös yleiskaavan valmistelua.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden, mukaan alueiden käytössä ja suunnittelussa on hillittävä aiempaa vahvemmin ilmastonmuutosta. Sään ääri-ilmiöihin ja muihin ilmastonmuutoksen vaikutuksiin on varauduttava ennalta, eikä esim. tulvavaara-alueille saa rakentaa.

Maankäytön tiivistämisen lisäksi liikenteen kasvihuonepäästöjä tulee vähentää liikennejärjestelmän parantamisella, erityisesti raide- ja joukkoliikennettä kehittämällä sekä poikittaisia yhteyksiä rakentamalla. HEKO-työkalun käyttö yleiskaavassa on tärkeää ja uusilla alueilla tavoitteena tulee olla 0-energiatavoite. Joitakin vanhoja alueita voitaisiin merkitä energiatehokkuuden kehittämisalueiksi. Yleiskaavaan tulee liittää kaupunkilogistiikan kehittämisselvitys, jonka tavoitteena olisi mahdollistaa kuljetusten yhdisteleminen ja turhien kuljetuskilometrien vähentäminen kaupungin alueella. Yleiskaavan yhteydessä tulee myös pohtia, onko jatkuvan asumisväljyyden kasvu tavoiteltavaa ja mitä seurauksia sillä on.

Liikenteen haittoja ovat mm. päästöt ja niiden vaikutus ilmanlaatuun sekä melu. Ilmanlaatu on huonointa Helsingin keskustassa sekä pääväylien varrella. Kantakaupungin katukuilujen liikennemääriä tulisi vähentää, jotta saavutetaan typpioksidille määritelty vuosiraja, jonka saavuttamiseen on saatu lisäaikaa vuoteen 2015. Yleiskaavassa suunnitellut kaupunkibulevardit voivat olla ristiriidassa liikenteen haittavaikutusten vähentämisen kanssa, sillä moottoriteiden muuttaminen ei vähennä liikennettä, mutta voi aiheuttaa melu- ja ilmanlaatuhaittoja. Liikenteen haittojen hallinta on helpompaa pääväylillä kuin katuverkossa. Liikenteen ilmalaatuvaikutusten arvioinnissa käytettäviä HSY:n minimi- ja suojaetäisyyksiä päivitetään ja tiukennetaan. Helsingin meluselvitys 2012:ta tulee täydentää yleiskaavan yhteydessä.

Viheralueiden strateginen kehityskuva tulisi laatia yleiskaavan alkuvaiheessa. Siinä tulee määrittellä kaupungin sisäisen verkon sekä naapurikuntiin vievien yhteyksien kehittäminen sekä ottaa huomioon valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ohjeet myös ekologisista yhteyksistä. Kaupunkimaisten hiljaisten alueiden kehittäminen olisi

tärkeää. Merialueiden suunnittelussa tulee huomioida ympäristön ja ihmispaineiden aiheuttamat muutokset.

Yleiskaava 2002:ta varten laadittu selvitys ympäristöhäiriöitä aiheuttavista toiminnoista tulisi päivittää.

VASTINE

Yleiskaavan kaupunkirakenteellinen ajatus johon kaupunkibulevardi-ratkaisu kytketty, ei ole ristiriidassa liikenteen haittavaikutusten vähentämisen kanssa. Kaupunkibulevardi-ratkaisua ei tule ajatella erillisenä, muista yleiskaavan kaupunkirakenteellisista ajatuksista irrallisena ratkaisuna, vaan se yhdessä moottoritiemäisten alueiden uuden urbaanin rakenteen ja raideliikenteen verkostokaupunki-idean kanssa muodostaa nykyisestä poikkeavaa kaupunkirakennetta, jossa palvelut löytyvät läheltä ja saavutettavuus joukkoliikenteellä, kävellen ja pyöräillen paranee. Visiossa 2050 Helsinki on urbaani joukkoliikennekaupunki. Yhä useammat hoitavat työmatka- ja vapaa-ajan liikkumisensa joukkoliikenteellä, kävellen ja pyöräillen.

Mielipiteessä esitetään, että joitakin vanhoja alueita voitaisiin merkitä energiatehokkuuden kehittämisalueiksi. Tiivistettävät alueet jo sinällään voidaan luokitella tällaisiksi. Ne ovat yleiskaavallinen keino parantaa koko kaupunkirakenteen energiatehokkuutta. Mikäli mielipiteessä tarkoitetaan myös sekä uusien että olemassa olevien rakennusten energiatehokkuuden parantamista, siihen näiden tavoitteiden osalta huomattavasti kiristynyt uudis- ja korjausrakentamista koskeva lainsäädäntö on riittävä ja tarkoituksenmukainen keino.

Viheralueiden kehityskuva laaditaan yleiskaavan alkuvaiheessa ja se tarkentuu yleiskaavaprosessin kuluessa. Viheralueiden kehityskuvassa ja yleiskaavan visiossa esitetään seudulle jatkuvat laajat viheralueet ns. vihersormet. Hiljaisten alueiden kehittäminen otetaan myös esille viheralueiden kehityskuvassa. Ekologisten yhteyksien kehittäminen on mukana yleiskaavaprosessissa. Merellisen vyöhykkeen kehittämisessä otetaan huomioon ympäristönäkökulma ja lisääntyvä käyttöpaine.

Ympäristöhäiriöitä aiheuttavat laitokset otetaan yleiskaavoituksessa huomioon kaavan suunnittelutarkkuuden edellyttämällä tavalla.

Laadittavan yleiskaavan yhtenä keskeisenä tavoitteena on mahdollistaa osaltaan kaupungin ilmastotavoitteiden toteutuminen. Yleiskaavalla on mahdollista vaikuttaa suoraan liikenteen aiheuttamiin ilmastopäästöihin sekä välillisesti energian kulutuksen vähentämiseen ja energiantuotantorakenteen uudistumiseen. Yleiskaavatyön edetessä selvitetään tarkemmin yleiskaavan mahdollisuuksia ilmastopäästöjen hallintaan. Työssä tullaan myös käyttämään uusimman tutkimustiedon hyödyntävää ekotehokkuuden arviointimenetelmää (ns. KEKO B-hanke)

Eteläiset kaupunginosat ry ja Punavuoriseura ry

Vuorovaikutukseen tulee koko yleiskaavatyön ajan panostaa. Poliittisten päättäjien sekä kansalaisryhmien tulisi arvioida yleiskaavan lähtökohdat ennen kuin suunnittelussa edetään pidemmälle. Aiempia yleiskaavoja tulisi arvioida kriittisesti, koska uudessa yleiskaavassa on monia edellisen, Yleiskaava 2002:n, periaatteita. Lähtökohtia pitäisi täsmentää rinnan maakuntakaavan kanssa, koska maakuntakaava osoittaa kasvun tavoitteet ja suunnan ja yleiskaava toteuttaa niitä.

Tavoitevuosi 2050 on liian kaukainen, koska tulevaisuuteen sisältyy monenlaisia epävarmuuksia. Realistinen suunnittelu tekee yleiskaavasta toteuttamiskelpoisemman, jolloin sen ohjausvaikutus paranee. Koko metropolialue on otettava huomioon yleiskaavan valmistelussa ja pääkaupunkiseudun kuntien yhteisen yleiskaavan laatiminen on välttämätöntä, jotta kasvupaineita voidaan suunnata myös naapurikuntiin. Suunnittelun tavoitteeksi ei voi ottaa vain nopeaa väestönkasvua vaan hidastuvaakin kasvua tulisi selvittää.

Merellisen Helsingin ainutlaatuisuutta ja omaleimaisuutta on korostettava ja jäljellä olevien ranta-alueiden tulevaisuus tulee turvata kokonaisvaltaisella suunnitelmalla. Suunnittelussa on tärkeää huomioida maailmaperintökohde Suomenlinna suojavaikokkeineen. Keskuspuistokäsitettä tulisi laajentaa ja viherkäytävät säilyttää. Yleiskaavan lähtökohdissa tulisi vahvistaa kulttuuriympäristökysymysten tavoitteita. Ilmastonmuutos ja ympäristökysymykset jäävät nopean kasvun tavoitteiden alle. Laadun arviointia tästä näkökulmasta tulee kehittää eikä asukkaiden elinoloja saa heikentää.

Alueiden profiilia tulisi kirkastaa. Korkeanrakentamisen periaatteet tulee näkyä yleiskaavassa tarkasti, jotta ei tuhota Helsingin historiallista kaupunkikuvaa eikä aiheuteta haittaa nykyisten asukkaiden asumisympäristölle. Samat periaatteet koskevat tiivistämisen rakentamista. Moottoriteiden varsien lisärakentamisessa tulee ottaa huomioon, että teiden varret ovat erilaisia ja esim. tärkeille viher- ja ranta-alueille lisärakentaminen ei sovi.

Yleiskaavassa maankäyttö ja liikenne halutaan sitoa tiiviimmin yhteen. Liikenteessä painotetaan raitioiteita ja pyöräilyä, mutta myös vesijoukkoliikenteen mahdollisuuksia tulee tutkia. Merenpäälliset joukkoliikennesillat arveluttavat. Itämetroa voidaan haaroittaa Sipoo-Espoo suunnan lisäksi myös muutoin. Poikittaisliikenteen nopeuttamisen keinoja tulee harkita tarkoin. Pikaraitiotiet tulevat liian myöhään jo rakennetuille alueille ja vaativat kalliita ratkaisuja.

VASTINE

Yleiskaavan työohjelma on hyväksytty kaupunkisuunnittelulautakunnassa marraskuussa 2012 ja asetettu sen jälkeen julkisesti nähtäville. Lähtökotia ja työohjelmaa on valmisteltu rinnan uuden vaihemaakuntakaavaehdotuksen kanssa. Uuden 4. vaihemaakuntakaavan valmistelu on alkanut ja yleiskaavatyötä tehdään tiiviissä yhteistyössä Uudenmaaliiton kanssa.

Yleiskaavan visiovuosi on 2050. Yleiskaava ohjaa kuitenkin asemaakaavoitusta lyhyemmällä aikajaksolla. Jotta tiedetään suunta, mitä ollaan tavoittelemassa, on pohdittava pitemmän aikavälin mahdollisia tulevaisuuksia ja valittava niistä tavoitteellisin. Vuosi 2050 on valittu sillä perusteella, että yleiskaavan valmistumisesta on mm. isojen, nyt rakenteilla olevien projektialueiden valmistumiseen kokonaisuudessaan kuluu hyvinkin 40m vuotta. Siksi kaikki merkittävät uudet tässä yleiskaavassa löydettävät alueet voidaan ennustaa olevan kokonaan rakennettuina vasta 2050.

Yleiskaavan valmistelussa otetaan huomioon koko seutu ja kaavaa valmistellaan rinnan seudun muiden maankäyttösuunnitelmien kanssa.

Nopein väestöennuste noudattelee viime vuosien aikana toteutunutta väestönkasvua ja on kaupungin strategiaohjelman mukaisen vuosittaisen asuntorakentamistavoitteen mukainen. Tulee ottaa huomioon, että Helsinki on myös koko valtakunnan veturi. Bruttokansantuotteesta merkittävä osa, jopa 20 % koko maan BKT:stä, tuotetaan

Helsingissä. Yritykset pyrkivät keskittymään ja tämä agglomeraatioetu kannattaa hyödyntää myös kaupunkitalouden näkökulmasta. Sillä on suuria vaikutuksia myös kaupunkilaisten arkeen, palveluihin ja alueiden eriarvoistumisen ehkäisemiseen. Nopeimman väestönkasvun skenaariossa myös väestön huoltosuhde on edullisin. Toisin sanoen väestöstä suurempi osa on työikäisiä. Helsinki ja pääkaupunkiseutu tarjoavat taloudelliselle toiminnalle ainutlaatuiset kehitysmahdollisuudet, joita missään muualla Suomessa ei ole tarjolla. Siksi Helsinkiin ja sen maankäyttöön kohdistuu suuria paineita.

Yleiskaavan lähtökohta-aineistossa ”Helsingin seudun ja Helsingin väestökehitys” kuvataan toteutunut väestökasvu ja vaihtoehtoiset väestöprojektiot vuoteen 2050.

Meri on Helsingin tärkeimpiä ominaispiirteitä, joka otetaan yleiskaavan valmistelussa huomioon. Myös vesiliikenne on esillä yleiskaavatyössä.

Korkea rakentaminen pohditaan myös yleiskaavatyön osalta koko kaupungin mittakaavassa.

Merellisen Helsingin kehittäminen on otettu huomioon. Yleiskaavan visiotyöhön on kuulunut merellisen Helsingin kehittämistä koskeva yleiskaavatasoinen Meri-visio. Yleiskaavatyössä otetaan huomioon maailmanperintökohde Suomenlinna ja siihen liittyvä suojavyöhyke, Helsingin omaleimaisuus sekä muut kulttuuriympäristökysymykset. Laajat, seudulle jatkuvat vihersormet, kaupunginosapuistot ja helposti saavutettavat lähivirkistysalueet ovat osa yleiskaavan kaupunkirakennetta.

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan listatuissa selvityksissä ei ole tarkasteltu riittävästi luonnon monimuotoisuuden suojelua, viheralueverkoston ja kaupungin oman LUMO-ohjelman huomioon ottamista.

Tästä syystä on tarpeellista tehdä ainakin seuraavat selvitykset:

- a) Helsingin luonnonsuojelualueverkoston kehittämisen kannalta tärkeät alueet, jonka pohjana on hyväksytty luonnonsuojeluohjelma 2008-2017,
- b) Luo-alue selvitys eli muut luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet Helsingissä,
- c) Kaupungin alueella säilyneet ekologiset yhteydet,
- d) Helsingin rantojen luonnontilaisuus ja entistämismahdollisuudet.

Nykyisellään arvokkaita ranta-alueita ei pidä ottaa rakentamiseen. Keskeisten alueiden ja nykyisen viheralueverkoston sekä ylikunnallisten alueiden säilyminen tulee turvata kaavatyössä.

Luo-merkinnän käyttö yleiskaavassa edistäisi merkittävien luontoarvojen säilyttämistä. Uudenmaan liiton LAKU-hankkeessa määritellyt maakunnallisesti arvokkaan luontoalueen kriteerit täyttävät virkistysalueet sekä Helsingin luonnonsuojeluohjelman (2008–2017) kohteet tulisi huomioida SL-aluevarauksina. Virkistysalueiden kaavamerkintä tulisi jakaa alamerkintöihin alueiden käytön ja alueiden luonteen mukaan: lähivirkistysalue VL, rakennetut puistot VP, rakennetut liikunta-alueet VU ja laajemmat virkistysalueet VR.

Helsingissä tulisi selvittää asukkaiden virkistysalueisiinsa kohdistuvia arvostuksia, mikä auttaisi nimeämään viheralueverkoston metsäiset huippualueet sekä kertoisi alueiden arvostuksesta niiden metsäisen luonteen tai luontoarvojen takia. Yhdistys pitää hyvänä sitä, että yleiskaava laadittaisiin mittakaavaltaan aikaisempia tarkempaan ja siinä käytettäisiin laajempaa valikoimaa kaavamerkintöjä. Lisäksi yleiskaavasta tulisi tehdä useita vaihtoehtoja, jotka perustuvat erilaisiin väestöennusteisiin sekä liikenne- ja asumisratkaisuihin. Luontoarvojen kartoitus tulee tehdä yhteistyössä asukkaiden ja järjestöjen kanssa.

VASTINE

Luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, viheralueverkoston kehittäminen ja kaupungin omat suojelua ja luonnon monimuotoisuutta koskevat ohjelmat ja päätökset otetaan huomioon yleiskaavan valmistelussa. Luonnonsuojeluverkosto, muut luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet, ekologiset yhteydet ja rannat selvitetään yleiskaavan edellyttämällä tarkkuudella. Viheralueverkosto osoitetaan yleiskaavakartoissa yleiskaavatarkkuudella. Tarkempia tavoitteita viheralueverkostolle voidaan antaa yleiskaavan pohjaksi laadittavassa viheralueiden kehityskuvassa, yleiskaavan liiteasiakirjoissa ja yleiskaavan toteuttamishjelmassa. Yleiskaavan valmistelussa on tarkasteltu erilaisia skenaarioita, jotka ovat perustuneet erilaisiin väestöennusteisiin ja muihin ratkaisuihin.

Vaihtoehtoisia tarkasteluja eri teemojen ja tarkastelualueiden osalta laaditaan osana yleiskaavan laadintaprosessia. Jo visiotyövaiheen aikana on tarkasteltu erilaisia skenaariovaihtoehtoja koko kaupungin mittakaavassa. Yleiskaavan mittakaavataso ja työn laajuus huomioon ottaen yleiskaavaehdotuksesta ei ole mahdollista eikä tarkoituksenmukaista tehdä eri vaihtoehtoja.

Yleiskaavatyötä tehdään asiantuntijatyöhön perustuen ja vuorovaikutuksessa asukkaiden ja järjestöjen kanssa.

Helsingin seudun lintutieteellinen yhdistys Tringa ry

Yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa ei ole riittävästi huomioitu luonnon monimuotoisuutta. LUMO-ohjelma tulee ottaa huomioon kaupungin maankäytön suunnittelussa ja erityisesti sen 1. päätavoite. Tämä edellyttää ajantasaisia selvityksiä, joiden perusteella osoitetaan SL-merkinnän ansaitsevat luontokohteet sekä muut luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet luo-merkinnöin.

Maakunnallisesti sekä kaupungin alueella sijaitsevat tärkeät lintualueet tulee selvittää ja huomioida yleiskaavassa. Yleiskaava tulisi laatia voimassa olevaan Helsingin Yleiskaava 2002:ta tarkempaan, mikä parantaisi kaavan ohjausvaikutusta. Virkistysalueille ja tärkeille luontoalueille tulisi soveltaa erilaisia kaavamerkintöjä ja kaavamääräyksissä tulee turvata luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden sekä viheralueverkostoon kuuluvien alueiden luontoarvot.

VASTINE

Luonnon monimuotoisuuden suojelua koskevat kansainväliset ja kansallinen sopimus sekä kaupungin oma luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma (LUMO) ja siihen liittyvä tavoite ekologisesta verkostosta otetaan huomioon yleiskaavan valmistelussa. Yleiskaavaa varten laaditaan tarvittavat luonnon

monimuotoisuutta ja luonnonsuojeluverkostoa koskevat selvitykset. Maakunnallisesti ja muuten tärkeät lintualueet otetaan selvitysten lähtötiedoiksi. Viheralueverkosto osoitetaan yleiskaavakartoissa yleiskaavatarkkuudella. Tarkempia tavoitteita viheralueverkostolle voidaan antaa yleiskaavan pohjaksi laadittavassa viheralueiden kehityskuvassa, yleiskaavan liiteasiakirjoissa ja yleiskaavan toteuttamishjelmassa.

Lauttasaari-Seura

Yleiskaavan lähtökohdissa ei ole tarpeeksi huomioitu ympäristöä suhteessa kaupungin kasvuun. Lauttasaaren väkiluku ei saa enää voimakkaasti kasvaa. Länsimetron tulosta huolimatta automäärän oletetaan alueella kasvavan, mikä ei vastaa joukkoliikennettä ja kestäväää kehitystä painottavia tavoitteita. Saavutettavuustarkasteluissa ilmenee, että yhteydet saarelta toimivat huonosti ilman autoa ja on pelättävissä, että metron tulon jälkeen joukkoliikenteen palvelutaso heikkenee osalla saarta.

Lauttasaari-Seura esittää seuraavat alustavat tavoitteet yleiskaavalle:

- Uusia meritäyttöjä ei tule tehdä eikä olemassa olevia viheralueita vähentää.
- Alueen monipuolista toimintarakennetta ei saa vähentää ja toimitilatonttien muuttamista asuinkäyttöön ei tule sallia kuin poikkeustapauksissa.
- Päiväkoteja ja koulutiloja on saatava lisää.
- Länsiväylän ympäristöhaittoja tulee vähentää istuttamalla lisää puita ja pensaita väylän keskikaistalle ja reunoille sekä laskemalla nopeusrajoitusta. Helsingin niemelle suuntautuva autoliikenteen kasvu on pysäytettävä. Väylän muuttamista bulevardimaisemmaksi vastustetaan välillä Katajaharjun kansi - saaren itäranta, jos tämä tarkoittaa rakentamisen lisäämistä väylän varrelle ja läpiajoliikenteen siirtymistä Isokaarelle ja Lauttasaarentielle.
- Joukkoliikenteen palvelutaso metron tulon jälkeen ei saa huonontua ja paikallisliikenteessä etäisyys pysäkille tulee olla enintään 300-350 metriä.
- Polkupyöräilylle on varattava riittävät, sujuvat ja viihtyisät erilliset väylät.
- Lauttasaaren kartanosta halutaan saarelaisten yhteinen kulttuuritalo.
- Vesitorni ja sen ympärillä oleva puisto on säilytettävä ja tornissa on voitava tehdä muutoksia, jotka ovat tarpeen rakennuksen peruskorjauksessa.

VASTINE

Mielipiteessä esiin tuotuja näkökulmia punnitaan yleiskaavatyössä koko kaupungin mittakaavassa. Moottoritiemäisten ympäristöjen ja moottoriteiden muuttaminen kaduiksi edellyttää väistämättä myös muutoksia kaupunkirakenteeseen. Kaupungin tiivistyessä kuitenkin saavutetaan monia sellaisia etuja, mitä moottoritieympäristössä nykyisellään ei voida saavuttaa. Väylät arpeuttavat kaupunkirakennetta, jakavat kokonaisia kaupunginosia kahtia. Palvelujen saavutettavuus paranee, kun moottoriväylän estevaikutus poistuu, ajonopeudet alenevat ja väyläympäristöstä saadaan urbaania kaupunkitilaa.

Palvelujen pysyminen ennallaan ja lisääminen vaativat lisää väestöpohjaa. Asumisväljyyden kasvu, väestön vanheneminen uuden sukupolven muuttaessa kotoa

jne. vähentävät asukaslukua useissa kaupunginosissa. Jos uusia asuntoja ei rakenneta tällaisille alueille, palvelut väistämättä hiipuvat.

lauttasaaren kartanoa ja alueen sisäisiä puistoja koskevat suunnittelukysymykset ratkaistaan asemakaavatasolla.

Yleiskaavan yhtenä tavoitteena on monipuolisen elinkeinorakenteen ja sen edellyttämien toimitila-alueiden huomioiminen. Tavoitteena on mahdollistaa yleiskaavan keinoin yrityskeskittymien vahvistaminen ja kehittyminen.

Mi1:

Ehdotetaan merellisten asunto- ja virkistysalueiden sekä rantaviivan lisäämistä meritäytoiin. Keskustan ja kantakaupungin maanalaisten hankkeiden louheiden ja muiden kaivumassojen hyödyntäminen vähentäisi kuljetusmatkoja, päästöjä, katuverkoston kuormitusta ja kuljetuskustannuksia.

VASTINE

Yleiskaavassa tutkitaan kokonaisvaltaisesti koko kaupunkialue eri teemojen pohjalta. Meri on oleellinen osa Helsingin identiteettiä ja varsinkin virkistysnäkökulmasta se tuulee ottaa yhä tiiviimmin osaksi kaupunkilaisten elämää. Meritäyttöjen mahdollisuutta uusia asuntokohteita tutkittaessa ei voi tässä vaiheessa myöskään sulkea pois.

Mi2:

Helsingfors stad och staten måste bygga en järnvägstunnel till Tallinn så snabbt som möjligt. Trots att kostnaderna skulle vara stora behövs tunneln nu och inte först långt i framtiden. Tågförbindelsen skulle minska fartygens utsläpp i Finska viken, förbättra förbindelserna till Estland och resten av Europa och locka mera turister och annat folk till Helsingfors. Att använda ny teknik, som tågkapslar i vakuumsör, skulle förstärka dessa verkningar ännu mer, och skulle med sin unikhet locka ännu mer turism.

I ett senare anlänt ställningstagande (29.5.2013) konstateras, att Helsingfors stad måste betydligt ändra sitt sätt att planera och verkställa nya områden till ett mera mångsidigt och urbant. Enhetliga stora bostadsområden och affärscentrum motsvarar inte vad den nya generationen vill ha: i stället för tysta bostadsområden och parker, småhus samt affärscentrum som ödeläggs efter stängningstid behövs urbant vimmel, unika stenfotsbutiker och även höga byggnader. Genom att bygga likadant runt om i staden får man inte variation, och Helsingfors växer inte till det centrum i världsklass som den borde bli och som även lockar turister. Tysthet, enformighet och gleshet finns det gott om plats för i utkanten av stadsregionen och i hela resten av Finland.

**

Helsingin kaupungin ja valtion tulee rakentaa rautatietunneli Tallinnaan mahdollisimman pian. Suurista kustannuksista huolimatta se on tarpeen nyt eikä vasta kaukana tulevaisuudessa. Junayhteys vähentäisi laivojen päästöjä Suomenlahteen, parantaisi yhteyksiä Viroon ja muualle Eurooppaan sekä houkuttelisi Helsinkiin enemmän matkailijoita ja muuta väkeä. Uuden tekniikan, kuten tyhjiöputkessa kulkevien junakapselien, käyttö vahvistaisi näitä vaikutuksia entisestään, ja houkuttelisi ainutlaatuisuudellaan vielä enemmän matkailua.

Myöhemmin tullessa kannanotossa (29.5.2013) todetaan, että Helsingin kaupungin tulee muuttaa uusien alueiden suunnittelu- ja toteuttamistapaa merkittävästi monipuolisemmaksi ja urbaanimmaksi. Yhdenmukaiset laajat asuntoalueet ja kauppakeskukset eivät vastaa uuden sukupolven toiveita: hiljaisten asuinalueiden ja puistojen, pientalojen sekä sulkemisajan jälkeen autoituvien kauppakeskusten sijaan kaivataan urbaania vilinää, yksilöllisiä kivijalkakauppoja ja korkeitakin rakennuksia. Eri puolilla kaupunkia toistuvalla samanlaisella rakennustavalla ei saada aikaan vaihtelua, eikä Helsingistä kasva matkailijoitakin houkuttelevaa maailmanluokan keskusta, jollainen sen pitäisi olla. Hiljaisuudelle, yhdenmukaisuudelle ja väljyydelle on runsaasti tilaa kaupunkiseudun reunoilla ja koko muussa Suomessa.

VASTINE:

Reservationen för järnvägstunneln till Tallinn övervägs i generalplanen, och den är en viktig fråga även i Nylands etappplansplan. Ett exakt pris kan inte anges, och en kostnad–nytta -analys måste göras när projektet ska utredas. Tekniken för tunnelbyggandet i denna skala har överhuvudtaget funnits bara i några års tid.

Hittills har tunneln utretts närmast ur geoteknisk synvinkel, och till exempel kopplingar till resten av trafiknätet eller dess påverkan och nytta har inte studerats. Emellertid Helsingfors och Tallinn städer samt Harju län kommer att söka EU-finansiering för preliminära utredningar. Rail Baltica -projektets direkta järnvägsförbindelse från Tallinn till Polen byggs möjligen inom närmaste tio år. Den skulle förbättra tunnelns förutsättningar betydligt.

Om tunneln anses möjlig, kommer den att införas som en reservation i generalplanen. Som helhet är tunneln en fråga som bestäms på nationell och EU-nivå.

Behovet för en urban stad och för urbant stadsrum har uppfattats i generalplanarbetet, och att öka den urbana staden är en av den nya generalplanens centrala mål. Man vill i generalplanen möjliggöra den nuvarande innerstadens utvidgning och förstadscentrernas förändring till riktiga stadscentrum med mångsidiga service, arbetsplatser samt täta, urbana bostadskvarter med hänsyn till varje områdes egna utgångspunkter och identitet.

För generalplanens visionsarbete har en Urban-utredning gjorts, som funderar på de synpunkter som förekommer i ställningstagandet från olika synvinklar. Det urbana vimlet vill främjas och till exempel stenfotsbutikernas betydelse som ett stöd för den urbana livsstilen har identifierats.

**

Tallinnan rautatietunnelin varausta pohditaan yleiskaavassa, ja se on tärkeä kysymys myös Uudenmaan vaihemaakuntakaavassa. Hintaa ei tiedetä tarkkaan, ja kustannus–hyöty -analyysi on välttämätön, kun hanketta lähdetään selvittämään. Tekniikka tämän mittakaavan tunneleiden toteuttamiseen on ylipäänsä tullut käyttöön vasta viime vuosina.

Tähän asti tunnelia on selvitetty lähinnä geoteknisestä näkökulmasta, eikä esimerkiksi sen kytkeytymistä muuhun liikenneverkkoon tai tämän vaikutuksia ja hyötyjä ole tutkittu. Helsingin ja Tallinnan kaupungit sekä Harjun maakunta ovat kuitenkin hakemassa EU-rahoitusta alustaviin selvityksiin. Rail Baltica -hankkeen Tallinnasta Puolaan ulottuva suora ratayhteys rakennetaan mahdollisesti seuraavan kymmenen vuoden sisällä. Se parantaisi tunnelin rakentamisedellytyksiä merkittävästi.

Jos tunneli katsotaan mahdolliseksi, tullaan se merkitsemään varauksena yleiskaavaan. Kokonaisuutena tunneli on kansallisella ja EU-tasolla päätettävä kysymys.

Urbaanin kaupungin ja urbaanin kaupunkitilan tarve on tiedostettu yleiskaavatyössä, ja urbaanin kaupungin lisääminen onkin uuden yleiskaavan keskeisiä tavoitteita. Yleiskaavassa halutaan mahdollistaa nykyisen kantakaupungin laajeneminen ja esikaupunkikeskusten muuttuminen oikeiksi kaupunkikeskustoiksi monipuolisine palveluineen, työpaikkoineen ja tiiviine, kaupunkimaisine asuinkortteleineen ottaen huomioon jokaisen alueen omat lähtökohdat ja identiteetti.

Yleiskaavan visiotyötä varten on laadittu Urbaani-selvitys, jossa kannanotossa esiintyviä näkökohtia on pohdittu eri näkökulmista. Urbaanin vilinän syntymistä halutaan edistää ja esimerkiksi kivijalkakauppojen merkitys on tunnistettu kaupunkimaisen elämäntavan tukijana.

Rudus Oy

Valmisbetonitehtaiden, kiviaines-, betoni- ja tiilijätteen sekä rakennusjätteen kierrätysalueiden tulisi sijoittua mahdollisimman lähelle käyttökohteita, jotta mm. kuljetuksista aiheutuvat ympäristöhaitat ja kustannukset voidaan minimoida. Nyt laadittavassa yleiskaavassa tulee riittävässä määrin huomioida Konalassa, Jätkäsaarella, Roihupellossa ja Viikissä harjoittamamme valmisbetoni -, kiviaines- sekä kierrätysliiketoiminnan toimintaedellytykset. Uusien korvaavien valmisbetonin tuotantoon, ylijäämälouheen murskaukseen sekä betoni- ja tiilijätteen kierrätystoimintaan soveltuvien tonttien ja alueiden löytyminen Helsingin kaupungin alueelta olisi miltei mahdotonta.

VASTINE

Rakennusjätteen ja muuta vastaavaa jätettä tuottavan teollisuuden ja kierrätysalueiden sijoittuminen mahdollisimman lähelle käyttökohteita on vastineessa esitettyjen perustelujen osalta kannatettavaa. Yleiskaavalla järjestetään kaupungin maankäyttöä kokonaisuutena ja pyritään suunnittelemaan kaupunkia kestävästi huomioiden eri toiminnot ja niiden yhteensovittaminen tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.

Mi3:

Esitetään edellisen yleiskaavan valmistelussa käytetyn työpajamenetelmän jatkamista ja kehittämistä. Asukkaiden tulee voida ottaa kantaa täydennysrakentamisen periaatteisiin ja tarpeeseen sekä päästä vaikuttamaan suunnitteluun alusta alkaen. Kaupunkilaiset arvostavat suuresti luontoalueitaan ja lähiseudun asukkailla on paras tietämys siitä, mitkä alueet ovat keskeisiä ulkoilun kannalta. Siksi on tärkeää ottaa heidän näkemyksensä suunnittelun lähtökohdaksi uuden yleiskaavaan valmistelussa.

VASTINE

Yleiskaavan vuorovaikutus on käynnistynyt osallistumis- ja arviointisuunnitelman, työohjelman ja lähtökohtien tultua nähtäville 2012-2013 vuodenvaihteessa. Kevään 2013 kuluessa Laiturilla on järjestetty yhdeksän kaikille avointa seminaaria, jossa

yleiskaavan vision teemoista on voinut keskustella. Yleiskaavalla oli myös oma osasto huhtikuussa Kaupunkisuunnittelumessuilla Laiturilla. Lisäksi yleiskaavatyöllä on omat vuorovaikutteiset internet-sivut. Koko yleiskaavatyön ajan kehitetään erilaisia vuorovaikutusmuotoja ja kerätään kaupunkilaisilta tietoa ja näkemyksiä eri aihealueilta ja omalta asuinalueeltaan.

Stadin Rantaryhmä

Vuorovaikutukseen tulee koko yleiskaavatyön ajan panostaa. Poliittisten päättäjien sekä kansalaisryhmien tulisi arvioida yleiskaavan lähtökohdat ennen kuin suunnittelussa edetään pidemmälle. Aiempia yleiskaavoja tulisi arvioida kriittisesti, koska uudessa yleiskaavassa on monia edellisen, Yleiskaava 2002:n, periaatteita. Lähtökohdista pitäisi täsmentää rinnan maakuntakaavan kanssa, koska maakuntakaava osoittaa kasvun tavoitteet ja suunnan ja yleiskaava toteuttaa niitä.

Tavoitevuosi 2050 on liian kaukainen, koska tulevaisuuteen sisältyy monenlaisia epävarmuuksia. Realistinen suunnittelu tekee yleiskaavasta toteuttamiskelpoisemmän, jolloin sen ohjausvaikutus paranee. Koko metropolialue on otettava huomioon yleiskaavan valmistelussa ja pääkaupunkiseudun kuntien yhteisen yleiskaavan laatiminen on välttämätöntä, jotta kasvupaineita voidaan suunnata myös naapurikuntiin. Suunnittelun tavoitteeksi ei voi ottaa vain nopeaa väestönkasvua vaan hidastuvaakin kasvua tulisi selvittää.

Merellisen Helsingin ainutlaatuisuutta ja omaleimaisuutta on korostettava ja jäljellä olevien ranta-alueiden tulevaisuus tulee turvata kokonaisvaltaisella suunnitelmalla. Suunnittelussa on tärkeää huomioida maailmaperintökohde Suomenlinna suojavaikokkeineen. Keskuspuistokäsitettä tulisi laajentaa ja viherkäytävät säilyttää. Yleiskaavan lähtökohdissa tulisi vahvistaa kulttuuriympäristökysymysten tavoitteita. Ilmastonmuutos ja ympäristökysymykset jäävät nopean kasvun tavoitteiden alle. Laadun arviointia tästä näkökulmasta tulee kehittää eikä asukkaiden elinoloja saa heikentää.

Alueiden profiilia tulisi kirkastaa. Korkeanrakentamisen periaatteet tulee näkyä yleiskaavassa tarkasti, jotta ei tuhota Helsingin historiallista kaupunkikuvaa eikä aiheuteta haittaa nykyisten asukkaiden asumisympäristölle. Samat periaatteet koskevat tiivistämisen rakentamista. Moottoriteiden varsien lisärakentamisessa tulee ottaa huomioon, että teiden varret ovat erilaisia ja esim. tärkeille viher- ja ranta-alueille lisärakentaminen ei sovi.

Yleiskaavassa maankäyttö ja liikenne halutaan sitoa tiiviimmin yhteen. Liikenteessä painotetaan raitioiteita ja pyöräilyä, mutta myös vesijoukkoliikenteen mahdollisuuksia tulee tutkia. Merenpäälliset joukkoliikennesillat arveluttavat. Itämetroa voidaan haaroittaa Sipoo-Espoo suunnan lisäksi myös muutoin. Poikittaisliikenteen nopeuttamisen keinoja tulee harkita tarkoin. Pikaraitiotiet tulevat liian myöhään jo rakennetuille alueille ja vaativat kalliita ratkaisuja.

VASTINE

Tämän mielipiteen osalta viitataan Eteläiset kaupunginosat ry:lle ja Punavuoriseura ry:lle sekä Eila Salomalle annettuun vastineeseen.

Suomen luonnonsuojeluliitto, Uudenmaan piiri

Yleiskaavan kartan ja määräysten tulee olla tarkempia ja voimakkaammin ohjaavia kuin Yleiskaava 2002:ssa, etenkin viheralueverkoston säilyttämisen, rakennusten energiankulutuksen ja liikenteen osalta. Kaavaehdotuksesta tulee tehdä useita vaihtoehtoja, jotka pohjautuvat eri väestömääriin. Niissä tulee olla riittävät luonto- ja ympäristövaikutusten arvioinnit. Yleiskaavan tulee tukea kulutuksen kasvun hillintää ja vähenemistä. Kaupungin kasvun tulee olla hallittua, eikä viheralueita ja rantoja saa rakentaa. Rannat tulee kaavoittaa virkistykseen. Kaavamääräyksissä on otettava huomioon rakentamisen laatutekijät, pitkäikäisyys ja korjattavuus. Toimitilojen ja asuntojen tulee jatkossa olla monikäyttöisiä ja muunneltavia.

Poikkittaisia raideliikennehankkeita lukuun ottamatta uusia tie- ja ratahankkeita ei pitäisi suunnitella. Uusien teiden rakentaminen lisää liikenteen määrää. Liikenteessä tulee siirtyä henkilöautoista joukkoliikenteeseen, pyöräilyyn ja jalankulkuun. Alueiden tulee olla monimuotoisia (asumista ja työpaikkoja) ja lähipalvelut pitää pystyä saavuttamaan ilman autoa. Kaavamääräyksiin liikennettä voidaan ohjata joukkoliikenteen, pyöräilyn ja jalankulun suuntaan esim. tehdä autottomia alueita, rakentaa tiealueista ja parkkipaikoista puistoja, lisätä polkupyöräpysäköintiä. Lisäksi tarvitaan tietullit.

Liikennejärjestelyissä tulee huomioida melu, niin ettei melusteitä tarvita. Energiatuotannossa tulee varautua energiansäästöön ja uusiutuvien energiamuotojen käyttöönottoon.

Yleiskaavassa tulee kiinnittää huomiota viheralueverkoston sekä Helsingin luonnon monimuotoisuuden suojeluun. Tämä vaatii seuraavat toimet:

1. Ajantasaiset selvitykset SL-merkinnän ansaitsevista paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti arvokkaista luontokohteista sekä tärkeistä ekologisista yhteyksistä.
2. Luo-merkinnän käyttöönotto ja siihen liittyvät selvitykset
3. Virkistysalueiden tarkempi jaottelu eri kaavamerkinnöillä niiden luonteen ja käytön mukaan.
4. Laajempi ja tarkempi suunnittelu-, suojelu- ja rakentamismääräysten käyttö säilyvien alueiden kaavamerkinnöissä

Kulttuuriympäristöjen osalta pitää huomioida UNESCO:n maailmanperintökohde Suomenlinna ja kansainvälisesti arvokkaan Malmin lentokentän turvaaminen ja suojelualueet.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan tulee kirjata tehtävät luontoselvitykset ja vaihtoehtotarkastelut eri väestömäärillä.

VASTINE

Yleiskaavan mittakaavataso ja työn laajuus huomioon ottaen yleiskaavaehdotuksesta ei ole mahdollista eikä tarkoituksenmukaista tehdä eri vaihtoehtoja. Sen sijaan siihen voi sisältyä eri teemojen ja erilaisten osakokonaisuuksien osalta vaihtoehtoisia tarkasteluja, joista riittävien ja yleiskaavan mittakaavaan nähden tarkoituksenmukaisten selvitysten ja vaikutusarviointien pohjalta yleiskaavakarttaan viedään paras vaihtoehto. Väestön kasvun vaihtoehtoja on pohdittu jo työohjelmavaiheessa ja vielä visio 2050 valmisteltaessa väestönkasvuun liittyen tehtiin skenaariotarkastelua. Kaupunkitalouden, asuntoalueiden eriarvoistumisriskin, väestön ikärakenteen, ekologisen ja kestäväen joukkoliikenteeseen perustuvan

kaupunkirakentamisen näkökulmasta nopeimman kasvun ennustetta tulee tavoitella yleiskaavassa. Joukkoliikennettä ei saada houkuttelevaksi siten, että sillä voitaisi merkittävästi vaikuttaa autoriippuvuuteen, jos sen palvelutaso jää heikoksi. Tehokas joukkoliikenne vaatii tiivistä kaupunkirakennetta ja käyttäjiä.

Yleiskaavatyössä otetaan huomioon maailmanperintökohde Suomenlinna ja siihen liittyvä suojavyöhyke, Helsingin omaleimaisuus sekä kulttuuriympäristökysymykset. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on kirjattu tekeillä oleva viheralueiden kehityskuva, jonka teemoina ovat virkistysalueiden toiminnallinen kehittäminen, viherverkostokaupunki, maiseman kulttuuriarvojen vaaliminen ja arvottaminen, ilmaston muutoksen haasteisiin vastaaminen viheralueilla, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, hulevedet, pienvedet ja rannat. Viheralueiden kehityskuvan lisäksi yleiskaavaa varten laaditaan tarvittavat lisäselvitykset. Viheralueverkoston, kaavamerkintöjen ja Helsingin luonnon monimuotoisuuden suojelun osalta viitataan edellä oleviin Helsingin luonnonsuojeluyhdistykselle ja Helsingin seudun lintutieteellinen yhdistys Tringa ry:lle annettuun vastineeseen.

Mi4 (2 mielipidettä)

1

Kokonaiskuvan kannalta olisi hyvä, että tiivis rakentaminen ja elinvoimaiset viherverkostot limittyisivät toisiinsa. Liikenteen sitomaa maa-alaa olisi hyvä vähentää. Viheralueisiin tulee satsata sillä ne ovat niin ilmastonmuutoksen kuin ihmisten hyvinvoinnin kannalta tarpeellisia. Metsäisten viheralueiden ylläpitäminen on helpointa. Niittyjä kukkineen voisi lisätä ja puistoihin istuttaa marjapensaita ja hedelmäpuita. Pihojen kehittäminen vihreämmäksi on kannatettavaa.

2

Asumisen, liikenteen ja viheralueiden tulee sijoittua tasapainoisesti toisiinsa nähden. Merenpinnan nouseminen tulisi ottaa huomioon yleiskaavassa. Nykyinen keskusta sijaitsee matalalla ja jatkossa kaupungin kehitys ei tulisi perustua yhden keskustan varaan. Palveluiden tulee löytyä lähempää asutusta ja liikkumisen tarvetta tulee vähentää.

Suunnittelussa tulee ottaa huomioon Valtioneuvoston periaatepäätös Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävä käytön strategiasta v. 2012-2020, luonnon puolesta - ihmisen hyväksi sekä Helsingin LUMO-ohjelma. Yleiskaavan sisältövaatimuksia tulee tarkastella luonto-näkökulmasta. Mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön on huomioitava yleiskaavassa. Lisäksi siinä tulee ottaa käyttöön aikaisempaa enemmän luonnon monimuotoisuuden turvaavia kaavamerkintöjä ja määräyksiä.

Liikkumisen tarvetta tulee vähentää ja joukkoliikennettä parantaa. Asumisen ja liikenteen yhteensovittamisessa tarvitaan joustavaa suunnittelua, jatkuvaa seurantaa sekä reagoimista havaittuihin muutoksiin.

VASTINE

Yleiskaavan tavoitteena on henkilöautoriippuvuuden vähentäminen ja joukkoliikenteeseen, kävelyyn ja pyöräilyyn perustuvan kaupungin mahdollistaminen. Sen tueksi tarvitaan riittävää väestömäärää ja riittävän tiivistä kaupunkirakennetta.

Mahdollisuus turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön on yleiskaavan lähtökohta. Lähiluonnon merkitys ihmisten

hyvinvoinnin kannalta otetaan huomioon viherverkostoa suunniteltaessa. Luonnon monimuotoisuuden suojelua koskevat kansainväliset ja kansallinen sopimus sekä kaupungin oma luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma (LUMO) ja siihen liittyvä tavoite ekologisesta verkostosta otetaan huomioon yleiskaavan valmistelussa. Viheralueverkosto osoitetaan yleiskaavakartoissa yleiskaavatarkkuudella. Tarkempia tavoitteita viheralueverkostolle voidaan antaa yleiskaavan pohjaksi laadittavassa viheralueiden kehityskuvassa, yleiskaavan liiteasiakirjoissa ja yleiskaavan toteuttamishjelmassa.

MiS:

Kaupunkirakenteen tiivistäminen tulisi tapahtua jo rakennetuilla alueilla eikä viheralueita nakertamalla. Helsingin kaupungin maa-alasta neljännes on sidottu autoilulle. Sisääntuloväylien muuttaminen kaupunkibulevardeiksi on kannatettavaa ja joillain alueilla kaupunkia voi kasvattaa myös ylöspäin.

Tulevaisuuden haasteita ovat mm. ympäristöön liittyvät riskit. Kaavoituksessa tulee pyrkiä suojelemaan metsäluontoa kaavamerkinnöin. Helsingin maa-alueiden suojeluaste on huomattavasti alhaisempi kuin esim. naapurikuntien.

Kaavoituksessa tulee ottaa huomioon myös tutkimukset, jotka osoittavat luontoalueiden terveysvaikutukset. Niiden merkitys myös korostuu ilmastonmuutoksen edetessä. Yleiskaavassa tulee huomioida Valtioneuvoston periaatepäätös Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävästä käytön strategiasta v. 2012-2020, luonnon puolesta - ihmisen hyväksi ja Helsingin LUMO- ohjelma sekä biodiversiteettisopimuksen sisältö, joka koskee luonnon monimuotoisuutta koskevien arviointien tekemistä ja varovaisuusperiaatetta.

Tulevaisuuden vaikeimmat haasteet liittyvät luonnon monimuotoisuuden vähenemiseen ja ilmastonmuutokseen. Tästä syystä luontoarvojen turvaaminen tulee olla keskeinen periaate yleiskaavaprosessissa.

VASTINE

Yleiskaavassa on tavoitteena, että rakentaminen ja viheralueet suunnitellaan kokonaisuutena eikä etsitä pelkästään rakentamiselle alueita vaan yritetään suunnitella kaupunkia kokonaisuutena. Kaavoituksessa otetaan huomioon viher- ja luontoalueiden terveysvaikutukset ja asiaa koskeva tutkimustieto varaamalla riittävä määrä virkistykseen soveltuvia alueita ja ottamalla huomioon valtuustostrategiassakin esitetty metsäluonnon suojeluverkosto. Kestävä viherrakenne ja luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ovat osa ilmastonmuutokseen sopeutumista ja keino säilyttää viihtyisiä ja terveellisiä asuin ympäristöjä. Luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen ja sitä koskevien sopimusten noudattamisen osalta viitataan edellä annettuun vastineeseen. Yleiskaavan vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen arvioidaan prosessin aikana.

